

Siglunes (1)

Það er bær sá er Landnáma telur bústað hins fyrsta landnema þar í byggðum, Þormóðs hins ramma. Stendur hann vestan við norðurenda Siglunesmúla (2), en svo heitir fjallið austan Siglufjarðar inn að Kálfsskarði en aðeins ysti tindurinn Siglunesgnúpur (3), þó svo ei það [sé] hér allt nefnt. Stenst býli þetta á við eyðibýlið austan Gnúpsins og hafa tún þeirra beggja verið mynduð á grónum skriðum frá gjám þeim, er Gnúpinn hafa frá skilið. Bærinn er og skammt suður og upp frá hinu formfagra Siglunesi (3a), sem svo hefur nefnt verið í öndverðu og bærinn síðan. Hefur hið forna tún allstórt, verið traustum gördum girt. Hér var og lengi höfuðból þessara afskekktu byggða og þingstaður, einnig aðalkirkja og prestsetur til 1613, síðan hálfkirkja til 1765. Sér enn leifar grafreits sunnan við bæ er brotinn var nýlega, var þar grafið fram á síðustu öld. Búið hefur hér alltaf verið, eru búendur hér nú fimm.

Messað á Siglunesi 22. júlí 1984. Mannfjöldinn er samankominn sem næst þeim stað, þar sem talið er að kirkjan hafi staðið 1613. Svarthöfðasteinar sjást greinilega og fjær sést í hafisrönd.

Sunnan kirkjugarðs er Kirkjugarðsdagsláttá (4), austur frá honum Kirkjuhóll (5), stakur hólballi en neðarlega í túni Kirkjulækur (6). Túnið upp frá bæ, hin forna skriða, nefnist Sléttivöllur (7), suður og niður frá bæ Tveggjadagavöllur (8), en neðan bæjar og öskuhaugs Beinateigur (9). Utan hans og bæjar fellur Bæjarlækur (10), þar næst út og niður er Þormóðsvöllur (11) og á honum Þormóðssteinn (12). Þar er og annað býli nýlega reist. Næst þar út og niður er Lambhúsvöllur (13). Þar er og nýlegt býli en

milli valla þessara fellur Lambhúslækur (14) og sameinast Bæjarlæk og Kirkjulæk sunnar og neðar. Suður frá Lambhúsvelli er Hesthúsvöllur (15) og á honum Hesthúshóll (16), en suður og niður frá honum, nær sjávarbökkum, Selskinnahóll (17) og sunnan hans Einstakihóll (18). skammt suður frá bæ er og Mylnuhóll (19) var þar áður vindkvörn.

Sunnarlega í túni beint suður frá bæ var hjábýlið Brandshús (20) byggt snemma á 17. öld, en eyddist nál. 1744, fylgdi því syðri hluti hins forna túns og nefndist Brandshúsatún (21). Var það fráskiðið af mýrardragi niður í gegn, nefnist nú Kottún [21a]. [Neðanmáls er skrifað: Lambhúsnef [21b] Lambhústöng [21c] endar við garð.]

Niður frá Brandshúsum á sjávarbakka var og hjábýli reist um 1882, nefnt Neskofi (22) eru þar nú tvö býli, annað nýreist. Syðst fram frá túnhorni er flúðatangi lítill, nefndur Lambhústangi (23). Mun það af því að lambhús hafa hér eitt sinn verið suður og upp frá enda túnsins, en fast upp við túngarð Glaumbæjar, sem getið verður. Upp frá bæ ofan við túngarð, var einnig hjábýli um stund, laust fyrir aldamót síðustu, nefnt Litli-Bær (24). Þar er nú rétt og kvíar voru þar austan túns áður, en austar er allstór hóll, nefndur Kvíahóll (25).

Norðurendi Siglunesmúla

Gjá sú er áður getur upp frá bæ, nefnist Bæjargjá (26), en skriðubunga mikil niður frá henni, ofan túns Skjöldur (27). Sunnarlega á honum er stakur steinn, Litliklettur (28). Norður og norðaustur frá bæ er láglandi mikið grösugt. Nefnist hið næsta af því

út frá túni *Félagsmýri* (29), en allt í heild *Nesmýrar* (30). Suðaustur frá þeim út frá Gnúpnum er hólaklasi allhár, *Neshólar* (31). Efst á þeim fast upp við Gnúpinn er *Siglunesviti* (32) og býli vitavarðar. Þar nokkuð vestar er *Vörðuhóll* (33), en yst í hólunum *Hesthólar eystri* (34) og *-vestari* [34b], en sunnar í þeim *Hólalautir* (35).

Skammt norðvestur frá túni gengur Siglunesið þvert vestur fyrir mynni Siglufjarðar. Nefnist víkin innan þess *Neskrókur* (36). Sunnan á nesinu hefur uppsátur mikið verið áður og varir nokkrar ruddar, einkum ofan til; heitir þar *Suðurmöl* (37); fram frá henni er blindsker lítið nefnt *Selsteinn* (38). Búðir hafa hér víst margar verið á fyrri öldum auk hjáleigubýla, sem sagt er hér hafi verið 12 og fleiri fornra mannvirkja; másk(e) hauga en allt var hér í auðn fallið um 1600 þá prestar hér við skildu og er nú að mestu horfið og gleymt. Hefur sjór hér drjúgum brotið land og mörg hafa hér síðast verið fjárhús byggð, flest ofan á fornar tóftir. Horfnar eru og allar þær búðir sem hér voru enn reistar á síðustu öldum. Stóðu lengst þrjár þeirra upp frá austustu vörum, allar samhliða. Var austust *Þorleifsbúð* (39), þá *Jónsbúð* (40) og vestast *Baldvinsbúð* (41); átta þær kunnir bændur á Siglunesi seint á 19. öld. Litlu vestar eru tóftir tveggja búða saman er nefndust *Snorrabúð* (42) og *Antonsbúð* (42b). Lítið norður frá þeim er *Snorratjörn* (43), en vestar og enn nær *Snorrabali* (44). Er það holl eða stór forn haugur. Á honum er búðartóft nefnd *Magnúsarbúð* (45); þá eru litlu vestar tvær búðatóftir gamlar og spölnur á milli og því næst haugrúst mikil, lág og óglögg tæpt á bakkanum, nefnd *Skjaldbreiður* (46). Hefur svo sagt Jón, fyr[rverandi] hreppst[jóri] á Hafsteinsstöðum, sem hér var nál. 1880, að þá hafi sjór brotið framan af haug þessum

Mjór malarkambur aðskilur Norðurmöl, til vinstri, og Neskrók, innan við mölina.

1984

Gömul sjóbúð á Siglunesi

2000

og í ljós komið mörg mannabein. Þá er enn búðatóft lítil en vestur frá henni tvær rústir, hin eystri sem lítill haugur, hin vestari allstór. Þar litlu norðar og hærra er einnig byggðarúst allmikil og tóftir ofan á henni; hafa hér líklega verið tvær hinar fornu hjáleigur. Munu helst við þessar byggðaleifar eiga örnefni *Háavíti* (47) og *Lágavíti* (48) sem hér eru kunn, en ekki fullvíst hvar eru. Vestan fram frá haugum þessum eða rústum gengur tangi lítill og flúðahryggur suður úr nesinu, nefndur *Slysfaratangi* (49); nú "*Slysfarir*" [49b]. Er þar hætt ókunnugum í dimmu og hafa slys orðið, er sagt að þar færist eitt sinn hópur Grímseyinga. Þar litlu vestar er búðatóft lítil, hin vestasta, nefnd *Steinkubúð* (50), er þá allra eldri mannvirkja getið á suðurströndinni og þar með hinna fáu, sem hér eru ósködduð.

Vestasti hluti nesses er lágur og lautóttur; nefnast það *Neslautir* (51); norðvestan við þær er vík nokkur nefnd *Skeljabót* (52). Beint vestur frá nesinu er flúðahryggur alllangur, nefndur *Sigluneshella* [52b] eða *Hella* (53). Ofarlega á flæðihrygg þessum er klettur nefndur *Hellusteinn* (54). Ofan við hann framan við nesið er fær leið smábátum í kyrrð og hásævi, nefnd *Grunnleið* (55). Austur frá Skeljabót og [Nes-Lautum] er nesið mun hálendara, og hafa á því svæði flest verið hjáleigubýlin og fleiri mannvirki, en síðar öll uppæld og yfirhlaðin nýrri tóftum. Norðan þessa svæðis er *Harðibakki* (56). Hann hefur og eyðst af brimi og foki og þannig allt hið ysta horfið. Yst á honum eru gamlar byggðaleifar kunnar einnig yfirbyggðar; nefndist þar *Sveinaskáli* (57), vafalaust verskáli forn og líklega eitt hjábýlanna, þar litlu austar var *Ásgrímsbúð* (58) og lending.

Norður frá nesinu er grunntangi allmikill með mörgum stökum klettum; eru það þeir *Svarthöfðasteinar* (59), sem Svarfdælasaga getur. Austan við grunn þetta er vík nokkur nefnd *Norðurkrókur* (60) og fyrir botni hennar *Norðurmöl* (61). Þar er lægst nesið og einnig mjóst, hefur sjór þar mjög á það gengið og yfir það stórlega til skaða 1772 og 1934. Tók þá báta, sauðfénað o.fl. Austast í Norðurkrók er *Ástuvík* (62) og þar lending hin austasta. Þar austur frá er *Hesthúsnæs* (63) og fram frá því *Hesthústangi* (64). Hafa hér eitt sinn hesthús verið og fleira er hér gamalla byggða. Austur frá nesi þessu norðan Nesmýra, eru smávíkur nokkrar nefndar *Dýjavíkur* (65). Þar er og flúðatangi nefndur *Dýjavíkurtangi* (66). Austan við Dýjavíkur er *Sauðalækur* (67), uppspretta í bökkunum og austan við hann *Sauðalækjartangi* (68) þá *Tófukofi* (69) [ógreinilegt (ekki ?)] gamalt og *Tófukofavík* (70).

Horft til austurs yfir Siglunes.
Svarthöfðasteinar, norðan við Nestá, eru í forgrunni.

Stafrófsröð örnefna Siglunes

- A -

Antonsbúð 42b
 Ásgrímsbúð 58
 Ástuvík 62
- B -
 Baldvinsbúð 41
 Beinateigur 9
 Brandshús 20
 Brandshúsatún 21
 Bæjargjá 26
 Bæjarlækur 10
- D -
 Dýjavíkur 65
 Dýjavíkurtangi 66
- E -
 Einstakihóll 18
- F -
 Félagsmýri 29
- G -
 Grunnaleið 55
- H -
 Harðibakki 56
 Háavíti 47
 Hellan 53
 Hellusteinn 54
 Heshústangi 64
 Hesthólar eystri 34
 Hesthólar vestari 34b
 Hesthúshóll 16
 Hesthúsnes 63
 Hesthúsvöllur 15
 Hólalautir 35

- J -

Jónsbúð 40

- K -

Kirkjugarðsdagsláttá 4
 Kirkjuhóll 5
 Kirkjulækur 6
 Kottún 21a
 Kvíahóll 25

- L -

Lambhúslækur 14
 Lambhúsnef 21b
 Lambhústangi 23
 Lambhústöng 21c
 Lambhúsvöllur 13
 Lágavíti 48
 Litli-Bær 24
 Litliklettur 28

- M -

Magnúsarbúð 45
 Mylnuhóll 19

- N -

Neshólar 31
 Neskofí 22
 Neskrókur 36
 Neslautir 51
 Nesmýrar 30
 Norðurkrókur 60
 Norðurmöl 61

- S -

Sauðalækjartangi 68
 Sauðalækur 67
 Selskinnahóll 17
 Selsteinn 38

Siglunes 1
 Siglunes 3a
 Siglunesgnúpur 3
 Sigluneshella 52b
 Siglunesmúli 2
 Siglunesviti 32
 Skeljabót 52
 Skjaldbreiður 46
 Skjöldur 27
 Sléttivöllur 7
 Slysfaratangi 49
 Slysfarir 49b
 Snorrabali 44
 Snorrabúð 42
 Snorratjörn 43
 Steinkubúð 50
 Suðurmöl 37
 Svarthöfðasteinar 59
 Sveinaskáli 57

- T -

Tófukofavík 70
 Tófukofi 69
 Tveggjadagavöllur 8

- V -

Vörðuhóll 33

- Þ -

Þorleifsbúð 39
 Þormódssteinn 12
 Þormóðsvöllur 11